

Fusk i forskning kan være så mangt

Granskningskommisjonen har talt. Den 30. juni kom rapporten som, basert på en omfattende og grundig vurdering av Sudbøs artikler, konkluderte med at «...det vesentlige av Jon Sudbøs vitenskapelige produksjon fremstår som ugyltig på grunn av manipulasjon og fabrikasjon av grunnlagsdata» (1). Tre artikler, to av Sudbø og en av Sudbø og medforfattere, som er publisert i Tidende, er ikke nevnt i rapporten, men de baserer seg på de samme data og er tildels identiske med artikler som er vurdert av kommisjonen, og som nå må trekkes tilbake fordi det er gitt anbefalinger om diagnostikk og behandling som det ikke er forskningsmessig grunnlag for.

Saken, med alle dens avskygninger og konsekvenser, er særdeles omfattende dekket i både norske og utenlandske medier i løpet av tiden siden 13. januar. I skrivende stund er det ennå ikke avgjort om Sudbø får beholde sin autorisasjon som lege og tannlege. Helsetilsynet vurderer tilbakekall av autorisasjonene, men Sudbø får anledning til å kommentere saken før den blir endelig avgjort. I forbindelse med vurderingen har Tilsynet blant annet bedt Radiumhospitalet om å gjennomgå journalene til en pasientgruppe som var gjenstand for Sudbøs forskning. Dette for å undersøke om de har fått villende informasjon eller er blitt påført unødvendige operasjoner. Det skal også redegjøres for hvordan pasientene er blitt behandlet videre. Avgjørende for om Sudbø mister retten til å praktisere som lege og tannlege er om han har brutt helsepersonellovens paragraf 57, første ledd, som blant annet omhandler å vise atferd som er uforenlig med yrkesutøvelsen.

Granskningskommisjonen fant grunnlag for å rette kritikk mot Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF for manglende opplæring, forhåndskontroll og organisering i forbindelse med Sudbøs doktorarbeid. Det odontologiske fakultet i Oslo, Gades Institutt i Bergen og Kreftregisteret får også en viss kritikk for å ha utlevert data i strid med dagjeldende regelverk. Kommisjonen anbefaler også tiltak for å begrense og hindre etiske overtramp i forskningen både rettet mot institusjonene og tidsskriftene. Og begge parter må selvsagt diskutere sine rutiner og sitt ansvar.

Kommisjonen frikjenner imidlertid medforfatterne for ethvert ansvar for vitenskapelig uredelighet. Dette er en underlig og bekymringsfull konklusjon

med svært uheldig bivirkninger, skriver både redaktør Charlotte Haug og professor Magne Nylenna i ledere i Tidsskrift for Den norske lægeforening. Dersom granskningskommisjonens vurdering blir stående, må medforfatterskapets meritverdi reduseres, mener Nylenna. Han anbefaler at de akademiske institusjonene nok en gang må vurdere sine meritteringssystemer og finansieringsordninger, som er viktige drivkrefter både for fremskritt og fusk.

Sudbø-saken er svært spesiell vil mange si. Men vitenskapelig uredelighet kan være så mangt. En aktuell sak for tannlegene dukket opp i løpet av sommeren. Hvor på skalaen den kan plasseres skal være usagt, men også den kan ha betydning for behandlingen av den enkelte pasient. Saken gjelder implantatprodusenten Nobel Biocare, som nå granskes av det svenske Läkemedelsverket for å markedsføre produktet Nobel Direct uten å ha vitenskapelig dokumentasjon for en rekke påstander om produktet. Det blir også påstått at data som er negative for produktet er blitt utelatt. Det vil komme en avgjørelse i saken i løpet av høsten. I dette tilfellet er det snakk om informasjon, eller manglende sådan, fra et firma. Dette tydeliggjør det ansvaret som hver enkelt behandler har til å bygge sine behandlingsprosedyrer på et trygt faglig grunnlag. Ikke minst gjelder dette informasjon om materialer og metoder, som ofte blir presentert på en slik måte at den til forveksling er lik vitenskapelige artikler. Da er det viktig å finne flere og kontrollerte, fagfellevurderte og publiserte studier. Videre må man vurdere om resultatene er entydige og valide, hvor lang oppfølgingstid de har, og om det er uønskede effekter av behandlingen.

For uansett – ansvaret for pasientbehandlingen ligger alltid hos tannlegen.

Gudrun Sangnes

Litteratur

1. Rapport fra granskningskommisjonen oppnevnt av Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF og Universitet i Oslo 18. januar 2006. Oslo: Rikshospitalet-Radiumhospitalet/Universitetet i Oslo, 2006. http://www.rikshospitalet.no/content/res_bibl/6621.pdf

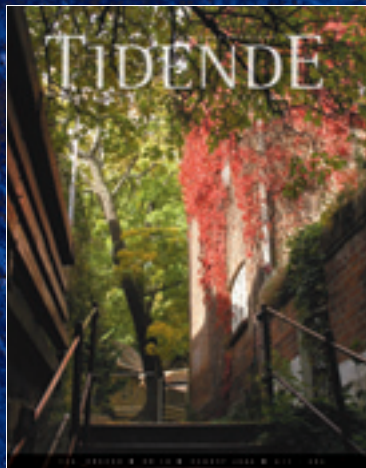

Foto og design: Mike Mills.

Redaktør:
Gudrun Sangnes

Journalist:
Ellen Beate Dyvi

Redaksjonssekretær:
Kristin Aksnes

Redaksjonskomité:
Jon E. Dahl
Tor E. Torbjørnsen
Anne Berit Utkilen

ABONNEMENT
Abonnementspris for ikke medlemmer
og andre abonnenter kr 1300,-
Bestilles i NTFs sekretariat.

ANNONSER
Henv. markeds konsulent Eirik Andreassen,
NTFs sekretariat

TELEFON OG ADRESSE
Frederik Stangs gate 20,
postboks 3063 Elisenberg, 0207 Oslo
Tlf. 22 54 74 00, faks 22 55 11 09
E-post: tidende@tannlegeforeningen.no
<http://www.tannlegetidende.no>

UTGIVER
Den norske tannlegeforening,
www.tannlegeforeningen.no
E-post: tannlegeforeningen@tannlegeforeningen.no

ISSN 0029-2303
Opplag: 5 350
15 nummer per år
Parallellpublisering og trykk: PDC Tangen
Grafisk design: Mike Mills

Fagpressens redaktørplakat ligger til grunn for utgivelsen. Alt som publiseres representerer forfatterens synspunkter. Disse samsvarer ikke nødvendigvis med redaksjonens eller Den norske tannlegeforenings offisielle synspunkter med mindre dette kommer særskilt til uttrykk.